

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Latinamerikas socialøkonomi (initiativudtalelse)

(2012/C 143/06)

Ordfører: **Miguel ÁNGEL CABRA DE LUNA**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 18. januar 2011 i overensstemmelse med forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om

Latinamerikas socialøkonomi.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 24. januar 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 478. plenarforsamling den 22.-23. februar 2012, mødet den 22. februar, følgende udtalelse med 141 stemmer for, 3 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Denne udtalelse vil se nærmere på socialøkonomien (SØ) i Latinamerika, som er en af de organiserede sektorer i civilsamfundet, der som regel er blevet holdt uden for EU's samarbejdsaktiviteter. Udtalelsen tager højde for de meget forskelligartede forhold i Latinamerika og erkender, at der er forskelle mellem de to regioner. Derfor anses betegnelsen "social og solidarisk økonomi" (SSØ) for at være den bedst egnede i denne tekst, uanset at andre betegnelser ville kunne anvendes.

1.2 FN har i sin resolution nr. 47/90 udvalgt den første lørdag i juli måned til international dag for kooperativer, og i resolution nr. 64/136 er år 2012 blevet udråbt til kooperativbevægelsens internationale år. ILO har ved forskellige lejligheder (navnlig i ILO's resolution nr. 193) anerkendt kooperativbevægelsens og SSØ's positive aspekter. IMF og Verdensbanken har også udtrykt deres interesse for denne sektor. EU har på sin side ved gentagne lejligheder udtalt sig anerkendende om kooperativbevægelsens og SØ's store betydning. EIB deltager i projekter med virksomheder, der indgår i Latinamerikas sociale og solidariske økonomi. Mercosur og andre latinamerikanske institutioner har givet udtryk for samme holdning. Denne udtalelse ligger på linje hermed.

1.3 Denne udtalelse vil være udgangspunktet for EØSU's forberedende arbejde til det syvende møde mellem civilsamfundsorganisationer i EU og Latinamerika, der skal afholdes i Santiago de Chile i 2012. Det er hensigten at indbyde repræsentanter for den sociale og solidariske økonomi fra såvel Latinamerika som EU til det forberedende arbejde og selve mødet for at gennemgå indholdet i denne udtalelse i en konstruktiv dialog. Det er også meningen, at det syvende møde skal tage stilling til resultaterne af denne dialog. EØSU understreger, at SSØ retter op på alvorlige situationer præget af mangel på social og økonomisk retfærdighed og krænkelse af grundlæggende rettigheder. Denne økonomi er et nøgleredskab i kampen for anstændigt arbejde og mod uformelle socioøkonomiske forhold og er dermed af væsentlig betydning for lokal udvikling og social samhørighed. SSØ giver grobund for pluralisme og økonomisk demokrati. Derfor anses det for afgørende vigtigt at styrke hele dette potentiale og mulige effekt og derigennem bidrage til en tiltrængt ændring af produktionsmodellen.

1.4 Det anses for meget nyttigt, at de forskellige tendenser i Latinamerikas sociale og solidariske økonomi kan eksistere side om side og samarbejde. På den ene side bør målet være at få den mere erhvervsrettede sociale og solidariske økonomi til at fokusere mere på solidaritetsprincipper i stedet for at prioritere udbyttetigning, således at den bidrager mere til opnåelsen af velfærd for alle. På den anden side bør den del af den sociale og solidariske økonomi, som lægger større vægt på sociopolitisk forandring, gøre sig det klart, at virksomhederne skal være effektive og give overskud ved at skabe netværk, som sætter dem i stand til at klare sig på markedet. Derfor bør SSØ ikke situere sig i fattigdommens, men i forandringens økonomi ved at kombinere udvikling, økonomisk effektivitet og social retfærdighed for at afskaffe skævheder af enhver art.

1.5 Den latinamerikanske sociale og solidariske økonomi har store problemer, som hæmmer dens udvikling: manglen på social og institutionel synlighed er et af de alvorligste. En af grundene hertil er manglen på præcise evaluerings- og kvantificeringsmetoder, hvilket gør det umuligt at fastslå dens omfang og vigtigste sociale indvirkninger. Det haster med at gøre en større indsats for at udarbejde internationalt godkendte statistikker i landene i Latinamerika i samarbejde med internationale organisationer såsom ECLAC, ICA Americas, Fundibes, Cicopa eller Ciriec. Det forhold, at kooperativbevægelsens repræsentative organisationer ikke har en position blandt andre institutioner, er også et alvorligt problem, som bør løses ved, at den offentlige administration og øvrige kræfter i samfundet anerkender disse organisationer som dialogpartnere i de rådgivende organer vedrørende den sociale og økonomiske politik. De økonomiske og sociale råd og andre kanaler for samfundsdeltagelse er et godt redskab for deltagelse også for SSØ's organisationer.

1.6 Bortset fra nogle bemærkelsesværdige undtagelser er manglen på overordnede og deltagerbaserede offentlige politikker for SSØ en stor hindring for dens konsolidering og udvikling. Det er afgørende at gå bort fra tiltag, som alene tager sigte på direkte økonomisk støtte uden modydelser, og fremme foranstaltninger til løsning af problemet med denne økonomis finansieringskilder. Der bør tages fat på strukturpolitikker af almen interesse, hvori der indgår lovgivningsmæssige beslutninger, såvel som udvikling af uddannelse i innovation og

faglige kvalificering, også på universitetsniveau. SSØ bør inddrages mere i indsatsen for at udvikle social sikring via de sundhedssystemer, der samforvaltes af brugerne. Der bør udvikles egentlige fremadrettede statspolitikker, som kan overleve de skiftende regeringer.

1.7 Fagforeninger og andre sociale aktører, herunder SSØ, kan sammen spille en afgørende rolle i udviklingen af institutionelle mekanismer for at bekæmpe tilfælde af ureglementerede forhold og svig, som følger af den uformelle økonomi og fremkomsten af falske selvstændige. Også for at sikre anstændigt arbejde og offentlige serviceydelser af kvalitet for alle såvel som for at tilskynde til kapacitetsopbygningsaktiviteter.

1.8 De overvejelser og forslag, der fremføres i denne udtalelse, bør indgå i en EU-politik for internationalt samarbejde med Latinamerika vedrørende SSØ. Der bør tages fat på samarbejdsprojekter med henblik på at indføre rentabel långivning til SSØ, som kan medvirke til social samhørighed, lokal udvikling, pluralisme, økonomisk demokrati og omfattende formalisering af økonomi og arbejde. SSØ bør betragtes som prioriteret partner i EU's samarbejde med det mål at fremme konsolideringen af netværk, der kan fungere som aktører i gennemførelsen af politikker for økonomisk samarbejde og fælles udvikling. Samarbejdsprojekterne vedrørende SSØ bør fremme koordineringen af dens aktører og netværk og undgå opsplitning og overlapning: det er afgørende at nå frem til en indsats, som har et mere internationalt og strategisk perspektiv.

1.9 Endvidere er det i disse globale krisetider nødvendigt at styrke forretnings- og handelsforbindelserne mellem SSØ i EU og Latinamerika. De erfaringer med god praksis, som SSØ i Latinamerika har indhentet, kan være eksempler til efterfølgelse. Der peges på nødvendigheden af, at de handelsaftaler, der indgås med landene i Latinamerika, fremmer udviklingen af mellemstore og små virksomheder samt mikrovirksomheder og nærmere bestemt af SSØ.

2. Latinamerikas socialøkonomi

2.1 Begrebets to betydninger

2.1.1 Denne udtalelses tilgang til Latinamerikas sociale og solidariske økonomi (SSØ) er baseret på to klare præmisser: for det første accept af de eksisterende forskelle mellem de sociale realiteter i EU og Latinamerika. For det andet, at Latinamerika ikke er homogen. Denne analyse tager således udgangspunkt i den største respekt for disse forskelle. Men også i ønsket om at finde fællesnævnerne, som gør det muligt at samarbejde på lige fod og under hensyntagen til de forandringer, der er ved at ske i begge regioner ⁽¹⁾.

2.1.2 I Latinamerika bruges hovedsageligt disse to betegnelser: "social økonomi" og "solidarisk økonomi". Sidstnævnte er den mest brugte, og der er forskellige opfattelser af betydningen (for eksempel begrebet "følkeøkonomi"). Betegnelsen social økonomi har konsolideret sig i Europa i en betydning med klart forretningsmæssige konnotationer; denne økonomi indgår i systemet som en alternativ og anderledes måde at gøre tingene på, uden at "profit" ses som et problem i sig selv. Det afgørende spørgsmål her er, hvorledes det opnåede overskud skal fordeles, eftersom erhvervsaktiviteterne i den sociale økonomi skal være konkurrencedygtige og give udbytte. I EU er der bred enighed om betegnelsen "socialøkonomi" (SØ) og dens betydning ⁽²⁾. I Latinamerika er der mange forskellige kriterier.

2.1.3 I de seneste år, især som følge af de politiske og økonomiske forandringer, der er sket i Latinamerika, bruges normalt udtrykket "social og solidarisk økonomi" til at betegne denne sektor ⁽³⁾. Det vil vi også gøre i forbindelse med Latinamerika.

2.1.4 Indledningsvis kan det fastslås, at SSØ som helhed har det tilfælles, at den består af private foretagender, som er oprettet for at dække personlige og sociale behov og ikke for at give udbytte til kapitalinvestorer. Situationen for SSØ i Latinamerika er forskellig fra land til land, selv om nogle af modelerne tydeligvis findes i alle lande. Måske er det med udgangspunkt i disse fælles modeller muligt at formulere en mere dækkende definition af begrebet. SSØ i Latinamerika består grundlæggende af: andelsforetagender, gensidige selskaber, fonde, foreninger, arbejdstagerselskaber, solidaritetsorganisationer, medborgersammenslutninger og mikrovirksomheder af forskellig art. Disse virksomheder og foretagender støtter sig på solidariteten og det sociale ansvar. De fleste af dem opererer på markedet, men undertiden skaber de særlige markeder (fair trade), hvor der gælder andre principper end dem, konkurrenterne følger.

2.1.5 Organisationerne og virksomhederne i SSØ har træk, der adskiller dem fra offentlige og private kapitalselskaber, men de producerer også varer og tjenesteydelser. Derfor er SSØ-virksomhederne ikke udelukkende eller hovedsageligt velgørende foretagender og er heller ikke fri for at tilstræbe en vis profit: fortjeneste er nødvendig. Det centrale anliggende er fordelingen af overskuddet fra aktiviteten, som ikke kun skal måles i det finansielle udbytte og nytteværdien for medlemmerne og omgivelserne, men også i den sociale værdi, som det skaber.

⁽¹⁾ COM(2009) 647 om EU 2020-strategien. EUT C 347 af 18.12.2010, s. 48-54 om *Socioøkonomiske aspekter i forbindelserne mellem EU og Latinamerika*.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse INT/447, EUT C 318 af 23.12.2009, s. 22-28, om *Forskellige virksomhedsformer*; Toia-betænkningen INI/2250/2008; EØSU's udtalelse om "Fremme af andelsselskaber i Europa" (EUT C 234 af 22.9.2005); EØSU's udtalelse om "Socialøkonomien og det indre marked" (EUT C 117 af 26.4.2000). Den nylige spanske og portugisiske lov om socialøkonomi fra 2011 samt andre regler i medlemsstaternes styrende organer i SSØ.

⁽³⁾ Det gør ILO for eksempel i det nylige arbejdsrapport fra 2010 udarbejdet af ILO's Internationale Uddannelsescenter (ITC-ILO) om "Social og solidarisk økonomi: opbygning af en fælles forståelse".

2.2 Dimensioner og kvantificering

2.2.1 Et af de store problemer, som hæmmer udviklingen af SSØ i Latinamerika, er vanskeligheden ved at systematisere information om denne sektor, hvilket gør denne økonomis samfundsmæssige betydning svær at få øje på. Det er nødvendigt at kende og ikke blot have en fornemmelse af SSØ's reelle betydning. Denne mangel på opgørelser gør det meget vanskeligt at pege på dens virkelige sociale betydning og dens særtræk i forhold til andre typer virksomheder mht. indvirkningen af dens økonomiske, sociale og solidariske aktiviteter. Det samme gælder i Europa for denne sektor: statistisk anerkendelse; oprettelse af troværdige offentlige registre; satellitkonti for hver institutionel sektor og branche for at opnå større synlighed ⁽⁴⁾.

2.3 Organisationer, der repræsenterer SSØ

2.3.1 Ligesom for mange EU-landes vedkommende er det også i Latinamerika en prioriteret opgave at afhjælpe manglen på en tilstrækkeligt konsolideret, integreret og effektiv repræsentation af SSØ. Skønt der er sket meget i de seneste år, er det nødvendigt, at de repræsentative strukturer for hver af de forskellige retninger inden for SSØ integreres ud fra kriterier for pyramideopbygning – nedefra og op, sektorielt og territorielt – idet man bør undgå opsplitning, indbyrdes konkurrence og korporatisme. Da disse organisationer er knyttet tæt til de lokale og regionale myndigheder, er der større tilbøjelighed til at betragte dem som samfundsnyttige centre for innovation og med kapacitet til at reagere på de største socioøkonomiske problemer.

2.3.2 Når organisationerne i SSØ ⁽⁵⁾ opnår positioner, der giver anerkendelse og reel dialog- og forhandlingskapacitet, opbygger de indflydelsessfærer, som giver mulighed for synergi på områderne kapacitetsopbygning, effektiv virksomheds-

drift, virksomhedernes sociale ansvar, nye forvaltningsmodeller, bekæmpelse af dårlig praksis og dermed et mere effektivt økonomisk system.

2.4 Offentlige politikker

2.4.1 En af de udestående opgaver for SSØ er at finde fremgangsmåder for indgåelse af aftaler og alliancer med de offentlige myndigheder på grundlag af gensidig respekt og uafhængighed. Det er således de offentlige politikker, som SSØ-virksomhedernes opmærksomhed især er rettet mod i Latinamerika. De politikker, som først og fremmest er baseret på direkte økonomisk støtte uden modydelse, er ukontrollerbare og uforudsigelige finansieringskilder og kan desuden udvikle sig til et pressions- og manipulationsmiddel. Politikker, som udelukkende er afhjælpende eller bistandsorienterede, giver grobund for dårlig praksis.

2.4.2 Det, der er brug for nu, er integrerede og deltagerbaserede politikker, som fremmer de centrale mål for SSØ og de regeringer, der interesserer sig for SSØ's kapacitet til at mobilisere ressourcerne i samfundet og på markedet til gavn for almenvellet gennem innovative løsninger på komplicerede problemer. Der er utvivlsomt sammenfald mellem de offentlige myndigheds og SSØ-virksomhedernes sociale mål om at tilfredsstille menneskers vitale behov ⁽⁶⁾.

2.4.3 For SSØ er adgang til finansiering et vedvarende problem, som bremser deres udvikling kraftigt. SSØ finansieres hovedsageligt af deres medlemmer og sponsorer – ikke af tredjeparters spekulationskapital. Samtidigt udbreder den fremgangsmåder, som gavner almenvellet. Generelt gøres der for lidt fra det offentliges side for at tilvejebringe reglementerede finansieringsformer gennem lovreformer og passende makroøkonomiske foranstaltninger for SSØ. Der er behov for statslige politikker, som inddrager SSØ i den generelle økonomiske planlægning, finansieringspolitikker for industrien med henblik på tilførsel af ny kapital med styrkelse af venturekapitalfonde, finansiering af arbejdstagernes og andelshavernes finansielle deltagelse, støtte til dannelsen af virksomhedsgrupper og tilskyndelse til SSØ's deltagelse i offentlige udbud. Det haster med at få omarbejdet de foranstaltninger, som lægger urimelige hindringer i vejen for etableringen af finansielle institutioner inden for SSØ's rammer, såsom etiske banker og mikrofinansiering.

2.4.4 De fleste stater har ikke nogen klare politiske retningslinjer for udarbejdelse af koordinerede programmer inden for forvaltningens forskellige niveauer, kompetenceområder og strukturer, og hvor SSØ har deres institutionaliserede plads og behandles tværsektorielt. De administrative procedurer er ikke tilstrækkeligt fleksible, og der er brug for en effektiv statslig og

⁽⁴⁾ I Latinamerika findes der ingen sikre statistikker, men af undersøgelser foretaget af Fundibes i 2009 kan man foreløbigt anslå, at der findes over 700 000 foretagender i SSØ med omkring 14 millioner medlemmer. Desuden gør omfanget af den grå økonomi i hele regionen det overordentligt vanskeligt at foretage en nøjagtig eller blot omtrentlig generel opgørelse. ICA mener for sin part, at Latinamerika er den region, hvor der er den største stigning i antallet af nye andelsselskaber og -medlemmer (2009); For Uruguay har INACOOOP oplyst nogle tal for 2008: 1 164 andelsselskaber, 907 698 aktive medlemmer med en årlig produktion på 1,708 milliarder dollars (3,2 % af den samlede produktion), 27 449 arbejdstagere. Stadig for 2008: Argentina: 12 760 andelsselskaber og 9 392 713 tilknyttede personer; 4 166 gensidige selskaber og 4 997 067 tilknyttede personer; 289 460 arbejdstagere (kilde: INAES). Chile: 1 152 andelsselskaber og 1 178 688 tilknyttede personer; 536 gensidige selskaber (kilde: Fundibes). Colombia: 8 533 andelsselskaber og 139 703 tilknyttede personer; 273 gensidige selskaber og 4 758 tilknyttede personer (kilde: Confecoop). Guatemala: 841 andelsselskaber og 1 225 359 tilknyttede personer (forskellige kilder). Paraguay: 453 andelsselskaber og 1 110 000 tilknyttede personer (kilde: Fundibes). For Brasilien – se fodnote 9. Der er også undersøgelser, som fremhæver SSØ's modstandsdygtighed over for krisen. Men alle disse data og vurderinger er mere gætværk og skøn end verificerbare.

⁽⁵⁾ Eksempler på repræsentative organisationer: Confecoop (Colombia), Conacoop (Costa Rica), Confecoop (Guatemala), Conpacoop (Paraguay), Confederación Hondureña de Cooperativas (Honduras), OCB (Brasilien), Conacoop (Dominikanske Republik), Cudecoop (Uruguay), Consejo Mexicano de Empresas de la Economía Solidaria y Cosucoop (Mexico). Internationalt: ICA Americas, Cicopa m.fl.

⁽⁶⁾ Offentlige institutioner med ansvar for SSØ: Infocoop (Costa Rica), Dansocial (Colombia), Incoop (Paraguay), INAES (Argentina), Senaes (Brasilien), Inacoop (Uruguay) og Insafocoop (El Salvador).

overnational harmonisering af de store retningslinjer for fremme af og støtte til SSØ. Der savnes offentlige politikker, som skal forhindre ødelæggelse af små sociale virksomheder og lokale, solidariske produktionsstrukturer, såvel som politikker for faglig uddannelse og uddannelse i driftsledelse, især på kommunalt plan⁽⁷⁾, samt politikker for tilpasning af lovgrundlaget til de forskellige virksomhedsformer inden for SSØ. Især skal der henvises til nødvendigheden af at indføre offentlige uddannelsespolitikker (ILO's henstilling nr. 193 fra 2002) rettet mod SSØ. De offentlige myndigheder, herunder universiteterne, og SSØ har ikke gjort nok for at samarbejde.

2.5 Økonomisk udvikling i Latinamerika og SSØ's rolle

2.5.1 Udvikling og retfærdig økonomisk vækst

2.5.1.1 Latinamerika er inde i en gunstig makroøkonomisk udvikling, når det gælder konventionel økonomisk vækst, om end med forskelle fra land til land. Men der er indbyggede svagheder, som gør, at denne vækst foregår på baggrund af ekstremt ulige sociale forhold med en massiv arbejdsløshed, som har hæftet sig fast i bestemte samfundsgrupper, generelt usikre ansættelsesforhold, lommer af social marginalisering og fattigdom. Imidlertid er der ved at udvikle sig et nyt syn på staten og dens proaktive rolle, og bevidstheden om, at et splittet samfund er uholdbart, synes at sætte skub i en mere retfærdig og miljøvenlig vækst⁽⁸⁾.

2.5.1.2 En konsolideret social og økonomisk økonomi i Latinamerika kan bidrage til styring af udviklingen ved at afhjælpe dyb fattigdom, ulighed, marginalisering, grå økonomi, udbytning, mangel på social samhørighed og udflytning af virksomheder og i sidste ende skabe en mere ligelig fordeling af indkomster og velstand ved at bidrage til en tiltrængt ændring af produktionsmodellen. Her kommer SSØ ind i billedet, idet den skaber et udbud af sociale velfærdsydelser og – sammenlignet med andre sektorer – frembyder komparative fordele hvad angår effektiviteten i tildelingen og produktionen af vigtige sociale goder og tjenesteydelser. SSØ's evne til at tilgodese brede dele af befolkningen og i egne, som normalt ligger langt fra magtens og økonomiens centrum, gør, at denne økonomi er som skabt til at opnå en mere retfærdig udvikling.

2.5.2 Uformel økonomi og sociale rettigheder

2.5.2.1 Den uformelle økonomi er allestedsnærværende i Latinamerika ligesom i nogle områder i EU (undergrundsøko-

nomi). Den er karakteriseret ved, at beskæftigelse og økonomiske aktiviteter foregår helt eller delvist uden social sikring og overholdelse af den relevante lovgivning. Arbejdsløshed, underbeskæftigelse og dårlige arbejdsvilkår strider mod ILO's holdning til anstændigt arbejde⁽⁹⁾. Dette er et alvorligt problem. Der er konstateret en direkte forbindelse mellem uformel beskæftigelse og underbeskæftigelse på den ene side og fattigdom på den anden, og det er især kvinder, unge, indfødte eller personer af afrikansk oprindelse og handicappede, som rammes heraf – både når det gælder uformel beskæftigelse, lønlighed og forskelsbehandling. Derimod er SSØ ved siden af andre aktører et effektivt redskab til bekæmpelse af uformelle forhold, idet den bringer virksomheder og personer over i lovlige rammer og bibringer social sikring. Desuden er denne økonomi med til at modvirke tendensen til den form for ekster-nalisering af offentlige tjenesteydelser, som i virkeligheden forringer deres kvalitet, ikke giver garantier for ydelserne og udhuler modtagernes sociale sikring. Fagforeninger og andre sociale aktører, herunder SSØ, kan sammen spille en afgørende rolle i udviklingen af institutionelle mekanismer til at bekæmpe tilfælde af ureglementerede forhold og svig, som følger af den uformelle økonomi og fremkomsten af falske selvstændige. Også for at sikre anstændigt arbejde og offentlige serviceydelser af kvalitet for alle såvel som for at tilskynde til kapacitetsopbygningsaktiviteter.

2.5.2.2 ILO anerkender SSØ's rolle, da de værdier og principper, som virksomhederne i denne økonomi bygger på, omfatter respekt for de grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen⁽¹⁰⁾. Denne økonomi har således vist, at den er i stand til at udvide de sociale sikringsydelser, så de også omfatter personer og forbrugere, der ikke er dækket af offentligt finansierede socialsikringssystemer, og til at rette op på skævhederne på arbejdsmarkedet og sikre ligebehandling.

2.5.2.3 Der er mange uformelle grupper af selvstændige erhvervsdrivende i SSØ, som ikke har muligheder for faglig uddannelse, finansiering og officiel anerkendelse. De bånd baseret på gensidighed og tillid mellem små producenter eller håndværkere ville kunne skabe grobund for formaliseringsprocesser gennem iværksætteri inden for SSØ, idet ikke-organiserede producenter praktisk taget ikke har nogen mulighed for at få adgang til det formelle marked. SSØ bør inddrages mere i indsatsen for at udvikle social sikring via de sundhedssystemer, der samforvaltes af brugerne. Det er yderst vigtigt at komme de uformelle forhold, der kan forekomme inden for selve SSØ, til livs.

⁽⁷⁾ Som anført for SMV'erne i EØSU's udtalelse REX/180 (15.2.2006), EUT C 88 af 11.4.2006, s. 85-93, om *Forbindelserne mellem EU og Mexico*.

⁽⁸⁾ Ifølge data fra ECLAC befinder mere end halvdelen af befolkningen (350 mio. mennesker) sig under fattigdomsgrænsen, og 22 mio. børn er nødt til at arbejde for at overleve. Det skal bemærkes, at Brasiliens regering i det seneste årti har taget eksemplariske skridt og har formået at løfte millioner af mennesker ud af den yderste fattigdom. SSØ i Brasilien har bidraget til at opnå disse resultater via Senaes, det nationale departement for socialøkonomi, og den strategi, der er udarbejdet af dets leder, Prof. Paul Singer, som for nylig sagde, at SSØ har brug for flere penge, større markeder og mere viden.

⁽⁹⁾ Ifølge kort over den solidariske økonomi i Brasilien (Mapa de la Economía Solidaria de Brasil) er der i dette land 22 000 virksomheder, hvoraf en tredjedel menes at være uformelle (www.fb.es.org.br). Endvidere: EØSU's udtalelse REX/232, EUT C 256 af 27.10.2007, s. 38-41, om *Forbindelserne mellem EU og Mellemamerika*, EØSU's udtalelse SOC/250, EUT C 93 af 27.4.2007, s. 38-41, om *Fremme af anstændigt arbejde for alle* og arbejdspapiret af 12.10.2009 om "Strategier for bevarelse og skabelse af beskæftigelse, især for kvinder og unge" fra den parlamentariske forsamling EU/Latinamerika.

⁽¹⁰⁾ Arbejdspapir 2011 "Social and solidarity economy: our common road towards decent work"; se: <http://socialeconomy.itcilo.org/en/2011-readers>. Se også punkt 3.2 i denne udtalelse.

2.5.3 Lokal udvikling og social samhørighed

2.5.3.1 Betydningen af at få fastlagt minimumsparametre for social samhørighed anses for væsentlig i enhver udviklingsstrategi⁽¹¹⁾. Myndighederne på lokalt plan er ved at få øjnene op for betydningen af at støtte iværksætterne i SSØ for at puste nyt liv i land- og bysamfundene. Disse virksomheder skaber lokale arbejdspladser, og deres overskud sættes i omsætning i lokalområdet og fremmer derved en akkumulering af ressourcer, som reinvesteres i det samme område. På denne måde skabes der primære samhørighedsprocesser med lokal kontrol over investeringerne, produkterne og tjenesteydelserne samt omsætning af det overskud, som mobiliseres i den lokale og regionale økonomi, hvilket resulterer i økonomisk stabilisering.

2.5.3.2 SSØ har kapacitet til at skabe og udbrede iværksætterkultur og erhvervsstrukturer og sammenkæde den økonomiske aktivitet med de lokale produktionsbehov. SSØ sætter gang i landdistrikternes egen udvikling, reaktiverer industriområder i tilbagegang og puster nyt liv i nedslidte byområder. Dermed rådes der bod på store territoriale skævheder uden slavisk at følge én og samme model for lokal udvikling, men tillade sameksistens mellem forskellige fremgangsmåder, afhængigt af områdernes sociale og økonomiske behov.

2.5.3.3 SSØ fremmer lokal autonomi ved at lade civilsamfundet spille en særlig rolle i valget af udviklingsmodel for området og i styringen af vækst- og strukturændringsprocesserne. Andersbevægelsen i landbruget er et nøgleelement i disse processer. Politikkerne for social samhørighed bør have et lokalt fokus (land og by) for at sikre grundlæggende sociale tjenesteydelser, infrastruktur og uddannelse. SSØ er uundværlig til løsning af denne opgave.

2.5.4 Pluralisme og økonomisk demokrati

2.5.4.1 SSØ er ikke nogen marginal sektor, men et bærende element i det økonomiske system, som eksisterer side om side med den offentlige sektor og privatkapitalsektoren. Dermed opstår der en økonomisk pluralisme, som giver mulighed for at skabe en modvægt til de andre to sektorer. SSØ bidrager til bæredygtig udvikling, fremmer organisering og skaber lige muligheder via sine uddannelsesfremmende systemer. Den er af stor betydning for opnåelsen af social stabilitet, bæredygtighed i den økonomiske vækst, omfordeling af indkomsten og udvikling af økonomiske alternativer.

⁽¹¹⁾ Jf. blandt mange andre dokumenter: EØSU: 6. møde mellem det organiserede civilsamfund EU/Latinamerika i 2010. Arbejdspapirerne fra CEPAL til det iberoamerikanske topmøde mellem stats- og regeringschefer, Santiago de Chile 2007. EØSU REX/257 EUT C 100 af 30.4.2009, s. 93-99 om *Forbindelserne mellem EU og Brasilien*. EØSU REX/232, EUT C 256 af 27.10.2007, s. 138-143 om *Forbindelserne mellem EU og Mellemamerika*. EØSU: Partnerskabsaftale mellem EU og Mellemamerika. Topmøde i Guadalajara EU/Latinamerika. EØSU: 4. øde mellem det organiserede civilsamfund i EU, Latinamerika og Caribien i 2006. EØSU REX/210, EUT C 309 af 16.12.2006, s. 81-90 om *Forbindelserne EU/Andesfællesskabet*. EØSU REX/180, EUT C 88 af 11.4.2006, s. 85-93 om *Forbindelserne mellem EU og Mexico*. EØSU REX/135, EUT C 110 af 30.4.2004, s. 40-54 om *Aftalen om oprettelse af det amerikanske frihandelsområde*, CESE REX 13 (EUT C 169 af 16.6.1999). Ganske særligt EØSU REX/152, EUT C 110 af 30.4.2004, s. 55-71 om *Social samhørighed i Latinamerika og Caribien*.

2.5.4.2 SSØ baserer sig på princippet om demokrati og borgernes deltagelse i beslutningstagningen om de økonomiske processer og er dermed til stadighed en skole for demokrati og medborgerskab. Den opbygger sociale netværk og dens potentiale til at deltage succesrigt i løsningen af konflikter og til gavn for fred og social retfærdighed gør SSØ til en uerstattelig del af det økonomiske og sociale system i Latinamerika. Det er nødvendigt at styrke denne kapacitet.

3. Internationalt samarbejde om SSØ

3.1 Samarbejdets nødvendighed

3.1.1 SSØ følger principper og fremgangsmåder, som genfindes i såvel EU som Latinamerika. Disse fællestræk kan fremme samarbejdet mellem de to regioner til gavn både for den bæredygtige udvikling og for handels- og forretningsforbindelserne.

3.1.2 Som ved tidligere lejligheder peger EØSU endnu en gang på nødvendigheden af, at de handelsaftaler, der indgås med lande i Latinamerika, fremmer udviklingen af små og mellemstore virksomheder og mikrovirksomheder og nærmere bestemt af SSØ⁽¹²⁾.

3.2 Netværk

3.2.1 De netværk, der opbygges af SSØ's repræsentative organisationer, sociale virksomheder og centre for information, statistikker/kvantificering og innovation samt uddannelse på universitetsniveau, kan skabe rammer, inden for hvilke der kan arbejdes på at overvinde ovennævnte store mangler. EU kan i særlig grad bidrage til opnåelsen af disse mål, men foranstaltningerne bør ikke udelukkende rettes mod lande og områder med de laveste indkomster, men også mod vækstlande med mellemindkomst, som har brug for at konsolidere deres sociale samhørighed og retfærdigt fordelte vækst. Tilstedeværelsen af en SSØ baseret på bæredygtige netværk kan hjælpe med til at indkredse de mest presserende behov og de mest effektive projekter og dermed gøre EU's internationale samarbejde mere selektivt. EU's indsats for at opbygge netværk mellem Latinamerika og andre udviklingsregioner (Afrika, Asien ...) baseret på SSØ kan få den allerstørste betydning⁽¹³⁾.

3.3 Udviklingssamarbejde og fælles udvikling i SSØ

3.3.1 EU kan basere samarbejdet på gennemførelsen af **SSØ's virksomhedsplaner for bæredygtig udvikling**⁽¹⁴⁾, hvori de respektive regeringer i Latinamerika deltager og

⁽¹²⁾ EØSU REX/277, EUT C 347 af 18.12.2010, s. 48-54 om *Fremme af de socioøkonomiske aspekter i forbindelserne mellem EU og Latinamerika*. Se desuden EØSU's udtalelser om de forskellige handelsaftaler med lande i regionen.

⁽¹³⁾ Her må man have den rolle in mente, som Kina spiller på verdensplan, og landets betydning i en lang række forskellige sammenhænge som aktør i strategiske alliancer. Der findes vigtige netværk i Latinamerika, såsom Det Sydlige Fællesmarked (Mercosur); Unisol (Brasilien) og FIDES-fonden (Mexico).

⁽¹⁴⁾ Det er kendetegnende for SSØ, at de brænder for miljømæssig bæredygtighed. Se i denne forbindelse kapitel 9 i dokumentet, hvortil der henvises i fodnote 10 i denne udtalelse, i forbindelse med de såkaldte "grønne job". Se også EUT C 48 af 15.2.2011, s. 14-20 og EUT C 48 af 15.2.2011, s. 65-71.

SSØ-organisationer på begge kontinenter medvirker gennem udarbejdelse af programmer for støtte og teknisk bistand til iværksætterne inden for rammerne af aktive beskæftigelsespolitikker. På denne måde vil EU's tilstedeværelse i Latinamerika blive set som værende af andet end blot kommerciel interesse.

4. 2012 som vendepunkt: det internationale år for andelsforetagender (FN); 7. møde mellem det organiserede civilsamfund EU/Latinamerika

4.1 FN's generalforsamling har i en resolution (64/136) erklæret **år 2012 for internationalt år for andelsforetagender**. Blandt de vigtige erklæringer i resolutionen, som frem-

hæver andelsbevægelsens bidrag til den økonomiske og sociale udvikling over hele verden, skal det nævnes, at FN tilskynder til aktivt at fremme SSØ i særdeleshed i løbet af år 2012. Nærværende udtalelse støtter indholdet af denne resolution i alle dens punkter og er enig i dens forslag.

4.2 I 2012 afholdes på sin side det **7. møde mellem det organiserede civilsamfund EU/Latinamerika**. Under dette møde og forberedelserne heraf vil der blive afholdt arbejds-møder om indholdet i nærværende udtalelse med repræsentanter for SSØ fra Latinamerika og EU for at fastlægge fælles henstillinger i slutdokumentet.

Bruxelles, den 22. februar 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
